

3. Jak zdobywać informacje i jak z nich korzystać?

Rzetelna i obiektywna informacja jest potrzebna wszystkim obywatelom. Przydatna jest ona przy realizacji każdej inicjatywy obywatelskiej pomaga w podjęciu trafnej decyzji czy rozwiązywaniu konfliktów; istotna jest też przy ustalaniu i egzekwowaniu praw. Uczniowie i uczennice podczas tych zajęć uczą się nie tylko korzystać z różnych źródeł informacji, krytycznie je analizować oraz oceniać ich wiarygodność i przydatność z punktu widzenia własnych potrzeb, ale też ćwiczą umiejętność odróżniania elementów informacyjnych od perswazyjnych, co pozwala im nie ulegać manipulacji oraz propagandowym i reklamowym przekazom nadawanym za pośrednictwem mass mediów.

CELE LEKCJI WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

Uczeń/Uczennica:

- znajduje w mediach wiadomości na wskazany temat; odróżnia informacje o faktach od komentarzy i opinii; wyjaśnia, na czym powinna polegać rzetelność dziennikarstwa – dział X pkt 2.

PO ZAJĘCIACH UCZEŃ/UCZENNICA POTRAFI

- wymienić główne źródła, z których można czerpać informacje na tematy związane z życiem publicznym;
- odróżnić opinie od faktów.

METODY PRACY

- rozmowa nauczająca
- burza mózgów
- praca w grupach

ŚRODKI DYDAKTYCZNE

- duże kartki papieru
- kolorowe flamastry

JAK PRZEPROWADZIĆ ZAJĘCIA?

WPROWADZENIE

1. „Informacja na wagę złota” (rozmowa nauczająca). Do podstawowych umiejętności obywatelskich należy poszukiwanie, analizowanie i ocenianie informacji dotyczących spraw publicznych. Zwróć uwagę, że istnieje wiele różnych źródeł informacji i każde z nich może być w inny sposób użyteczne. Są informacje, które można zdobyć, czytając gazety i czasopisma, są też takie, których nigdy byśmy nie uzyskali, gdyby nie telewizyjne serwisy informacyjne, które stwarzają możliwość bezpośredniego śledzenia wydarzeń na innych kontynentach. Bardzo ważnym źródłem informacji są też serwisy internetowe, które przekazują informacje w kilka sekund po tym, gdy coś się wydarzy.

Możesz też podkreślić, że przydatnym źródłem informacji pogłębiających i utrwalających wiedzę i umiejętności, jest serwis KOSS online (<https://koss.ceo.org.pl/>).

ROZWINIĘCIE

2. „Skąd ludzie to wiedzą?” (burza mózgów). Poproś uczniów, aby wzięli udział w burzy mózgów na temat „Skąd ludzie czerpią informacje o wydarzeniach z życia publicznego?”. Wypisz podawane przez nich źródła informacji i gdy lista będzie już dostatecznie długa, podzielcie je wspólnie na bardziej ogólne kategorie (patrz: ćwiczenie w podręczniku na s. 16). Sprawdź, czy w trakcie ćwiczenia poruszone zostały wszystkie ważne wątki zawarte w tekście „Informacja na wagę złota” (podręcznik, s. 17) – w razie konieczności, uzupełnij wypowiedzi uczniów.

Zeszyt
ćwiczeń
s. 15
ćwicz. 1, 2

3. „Fakty i opinie” (rozmowa nauczająca, samodzielna praca w grupach). Na podstawie tekstu „Fakty i opinie” (podręcznik, s. 19–20) wyjaśnij, że warto porównywać informacje prezentowane w różnych źródłach, ponieważ to samo wydarzenie może być opisane w zupełnie inny sposób. Zwykle przekaz medialny (tekst, audycja, podcast) zawiera nie tylko suche fakty, ale bardzo często też interpretacje, komentarze i opinie. Dlatego zadaniem czytelnika czy widza jest przede wszystkim odróżnienie opinii (subiektywna ocena faktów) od faktów (obiektywny element informacyjny), zwłaszcza wówczas, gdy intencją nadawcy jest perswazja.

Zeszyt
ćwiczeń
s. 16
ćwicz. 3, 4

Poleć uczniom, by w parach przeczytali zamieszczone w ćwiczeniu „Fakt czy opinia?” (podręcznik, s. 20–21) fragmenty komunikatu i artykułu prasowego i wskazali, który z nich to początek komentarza, a który – wiadomości. Podsumowując, wskaż, jak wiele nieporozumień wynika z nieumiejętności odróżniania faktów od opinii zarówno przez odbiorców, jak i nadawców komunikatów.

Fakt jest jeden, opinii może być wiele i zawierają one subiektywne oceny i interpretacje politycznych lub innych decyzji albo zdarzeń.

4. „Jak się nie zgubić w sieci?” (praca w grupach). Poleć uczniom, by przeczytali tekst „Jak się nie zgubić w sieci?” (podręcznik, s. 18), a następnie porozmawiali w czwórkach, z których narzędzi tam wymienionych już korzystali (w jakich sytuacjach), a o których dowiedzieli się dopiero z tego tekstu; może się też zdarzyć, że uczniowie spotkali się z jeszcze innymi, o których autorzy podręcznika nie wspomnieli. Pozwól na krótką dyskusję, podczas której uczniowie będą mogli polecić sobie nawzajem znane narzędzia, argumentując, dlaczego i do czego mogą być przydatne.

ZAKOŃCZENIE

5. „Dzisiaj dowiedziałem się, że...” (zdania podsumowujące). Zapytaj uczniów i uczennice, czego nauczyli się na lekcji. Sprawdź, jakie informacje dotyczące poszukiwania, gromadzenia i interpretowania informacji zrozumieli. Poproś, by każdy z uczniów dokończył głośno zdanie „Dzisiaj dowiedziałem się, że...”.

6. „Gorący temat” (praca domowa tylko dla ochotników). Podziel uczniów i uczennice na 5-, 7-osobowe zespoły i wyjaśnij, że ich zadaniem domowym będzie zebranie i opracowanie informacji na wybrany przez siebie (lub nauczyciela) temat będący aktualnie w centrum zainteresowania opinii publicznej i środków masowego przekazu (ćwiczenie na s. 18). Przy wyborze tematu może być użyteczna prasa ogólnopolska, regionalna lub lokalna z kilku ostatnich dni. Zadanie to można zrealizować metodą projektu grupowego. Uczniowie i uczennice będą mieli na to dwa tygodnie. W tym czasie każda osoba z grupy powinna zebrać wszelkie możliwe informacje, które da się uzyskać z jednego źródła (książki, gazety codziennej, internetu, telewizji, radia, od innych ludzi – kolegów i koleżanek,

znajomych czy krewnych, a także od osób obcych, np. przypadkowych przechodniów).

Zanim uczniowie i uczennice przystąpią do pracy, powinni się wspólnie zastanowić, w jaki sposób będą gromadzić informacje (na co będą zwracać uwagę, o co i w jaki sposób pytać, jak będą notować uzyskane informacje). Aby ułatwić im pracę, możesz opracować szczegółową instrukcję do tego projektu, korzystając z materiału zamieszczonego w podręczniku na s. 46. Upewnij się na następnej lekcji, czy wszystkie grupy wybrały temat, zastanowiły się, jakie mogą być źródła potrzebnych informacji, oraz wymyśliły sposób, w jaki mają zamiar je zdobyć.

ĆWICZENIA DODATKOWE

→ **KOSS online.** Zachęć uczniów i uczennice, by skorzystali z materiałów dodatkowych i ćwiczeń zamieszczonych w serwisie internetowym KOSS online. Poleć im dwa ćwiczenia: „Czego możemy się dowiedzieć z gazet?” oraz „W najbliższym kiosku”, dzięki któremu dowiedzą się m.in., jakie gazety kupują mieszkańcy ich miejscowości.